
Istungidokument

B9-0501/2023

8.12.2023

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 2

Kopenhaageni kriteeriumide kehtestamisest 30 aasta möödumise ja ELi laienemispoliitikale lisatõuke andmise kohta
(2023/2987(RSP))

Thomas Waitz, Viola von Cramon-Taubadel, Francisco Guerreiro, Gwendoline Delbos-Corfield, François Alfonsi, Jordi Solé, Ana Miranda fraktsiooni Verts/ALE nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon Kopenhaageni kriteeriumide kehtestamisest 30 aasta möödumise ja ELi laienemispoliitikale lisatõuke andmise kohta (2023/2987(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut (ELi leping), eriti selle artikleid 2 ja 49,
  - võttes arvesse 21.–22. juunil 1993. aastal Kopenhaagenis toimunud Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldusi, mida tuntakse ka Kopenhaageni kriteeriumide nime all,
  - võttes arvesse komisjoni 5. veebruari 2020. aasta teatist „Ühinemisprotsessi tõhustamine – Lääne-Balkani riikide usutavad väljavaated saada ELi liikmeks“ (COM(2020)0057),
  - võttes arvesse Euroopa Kontrollkoja 10. jaanuari 2022. aasta eriaruannet pealkirjaga „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“,
  - võttes arvesse oma 23. novembri 2022. aasta soovitus nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ELi uue laienemisstrateegia kohta¹,
  - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et ELi lepingu artiklis 2 on sätestatud, et „[l]iit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine“; arvestades, et vastavalt ELi lepingu artiklile 49 võib liidu liikmeks astumise avalduse esitada iga Euroopa riik, kes austab ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi ning võtab endale kohustuse neid edendada;
- B. arvestades, et Euroopa Ülemkogu kehtestas oma 1993. aasta juuni järeldustes ELiga ühinemist käsitlevad Kopenhaageni kriteeriumid, mis põhinevad ELi lepingu artiklil 2;
- C. arvestades, et ELi kandidaatriigid on praegu Montenegro, Serbia, Põhja-Makedoonia, Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Türgi, Moldova ja Ukraina; arvestades, et Kosovot ja Gruusiat peetakse potentsiaalseteks kandidaatideks; arvestades, et Euroopa Ülemkogu andis 23.–24. juunil 2022 Ukrainale ja Moldovale ning 15. detsembril 2022 Bosnia ja Hertsegoviinale kandidaatriigi staatuse;
- D. arvestades, et 8. novembril 2023 teatas komisjoni president laienemispaketi tutvustamisel, et komisjon soovib nõukogul alustada ühinemisläbirääkimisi Ukraina ja Moldovaga, anda Gruusiale kandidaatriigi staatuse tingimusel, et valitsus astub olulisi reformimeetmeid, ning alustada ühinemisläbirääkimisi Bosnia ja Hertsegoviinaga, kui on saavutatud vajalik vastavus liikmesuse kriteeriumidele; arvestades, et 14.–

---

¹ ELT C 167, 11.5.2023, lk 105.

15. detsembril 2023 teeb Euroopa Ülemkogu nende soovitude kohta otsuse;

- E. arvestades, et laienemine on olnud kõige tõhusam ELi välispoliitika vahend ja üks ELi edukamaid poliitikavaldkondi, kuid selle tõhusus on viimastel aastatel märkimisväärselt vähenenud, kuna EL, eelkõige nõukogu, ei ole oma lubadusi täinud; arvestades, et ebaõiglasel viivitused ja vetod nõukogus on märkimisväärselt kahjustanud ELi usaldusväärsust ning tema võimet ergutada poliitilisi muutusi laienemisprotsessis osalevates riikides; arvestades, et Euroopa Parlament on kahtlemata laienemist kõige tugevamalt toetav ELi institutsioon;
- F. arvestades, et ELi laienemispoliitikat on kahjustanud ka see, et mõnede laienemisprotsessis osalevate riikide poliitilistel juhtidel puudub tõeline poliitiline tahe teha edusamme põhjalike reformide elluviimisel;
- G. arvestades, et Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on andnud laienemisele uue strateegilise tähenduse; arvestades, et tõeline pühendumine laienemisele on strateegiline investering stabiilsusesse, demokraatiasse, julgeolekusse, ühtsusesse ja heaolusse Euroopas;
- H. arvestades, et 2023. aastal möödub 20 aastat Thessaloniki tippkohtumisest, kus EL toetas esimest korda avalikult Lääne-Balkani riikide väljavaadet saada ELi liikmeks; arvestades, et sellest ajast alates on ELiga ühinenud ainult Horvaatia 2013. aastal;
- 1. väljendab heameelt komisjoni soovitude üle alustada ühinemisläbirääkimisi Ukraina, Moldova ning Bosnia ja Hertsegoviinaga ning anda Gruusiale kandidaatriigi staatus; kutsub sellega seoses Euroopa Ülemkogu üles kiitma komisjoni soovitusel 14.–15. detsembril 2023 heaks; märgib siiski, et mõnel juhul põhinevad need hinnangud pigem geopoliitilistel kaalutlustel kui kandidaatriikide tõelistel ja konkreetsetel edusammudel ning reformidel;
- 2. märgib, et mõned laienemisprotsessis osalevad riigid on teinud ainult vähe jõupingutusi, et täita kooskõlas Kopenhaageni kriteeriumidega liikmesuse nõudeid; peab kahetsusväärseks mõnede laienemisprotsessis osalevate riikide olulist ja murettekitavat edusammude puudumist – ning isegi tagasiminekut – ELiga ühinemise suunas liikumisel;
- 3. peab komisjoni uut metoodikat pikaajaliseks poliitikaraamistikuks, mis peaks suunama laienemisprotsessi; rõhutab, et ELiga ühinemine peab igal juhul olema tulemuspõhine menetlus, milles hinnatakse iga kandidaatriigi saavutusi Kopenhaageni kriteeriumide täitmisel, eriti inimõiguste, demokraatia, õigusriigi põhimõtte täieliku austamise ning vähemuste austamise ja kaitse tagamisel;
- 4. rõhutab vähemuste austamise ja kaitse tähtsust Kopenhaageni kriteeriumide põhielemendina, mis tugineb Euroopa Nõukogu rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni standarditele; nõuab sellega seoses vähemuste kaitse jälgimist pärast seda, kui riik on liiduga ühinenud;
- 5. kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust, eriti ELi delegatsioone kohapeal, üles kohaldama usaldusväärsemat ja tulemuspõhisemat lähenemisviisi, mis on kindlalt seotud Kopenhaageni kriteeriumidega;

6. nõuab tungivalt, et nõukogu ei blokeeriks kandidaatriikide ühinemisprotsesse kahepoolsete küsimuste alusel; kutsub sellega seoses üles muutma aluslepinguid, et kohaldada nõukogus ühinemisprotsessi vaheetappide ja -otsuste puhul kvalifitseeritud häälteenamust, säilitades ühehäälsuse ainult ühinemise lõppetapis; kutsub sellega seoses liikmesriike üles avaldama suuremat poliitilist survet liikmesriikidele, kes kuritarvitavad ühinemisprotsessis oma vetoõigust eesmärgiga lahendada kahepoolsed vaidlused, mis ei ole kuidagi seotud Kopenhaageni kriteeriumidega; taunib sellega seoses mõnede liikmesriikide anakronistlike ajalooliste nõudmiste uuesti tõstatumist, mis takistab mõnede kandidaatriikide liikumist ELiga ühinemise suunas ja kahjustab tunduvalt ELi usaldusväärset;
7. peab kahetsusväärseks asjaolu, et Euroopa Parlamendi roll kogu laienemisprotsessi vältel on äärmiselt piiratud, ja nõuab tugevamat parlamentaarset järelevalvet ELi laienemispoliitika üle; kutsub komisjoni ja nõukogu üles võtma täielikult arvesse parlamendi tõstatatud mureküsimusi ja nõudmisi;
8. rõhutab parlamendiorganite erilist rolli laienemisprotsessis osalevates riikides ja nõuab nende rolli tugevdamist ELiga ühinemise protsessis, võttes arvesse nende konkreetset ja keskset rolli vajalikus reformiprotsessis muu hulgas õigusnormide ühtlustamise, järelevalve ja kodanike teavitamise kaudu; tuletab meelde, et ELi delegatsioonid peavad aktiivselt toetama kõnealust parlamentidevahelist koostööd läbirääkijariikides;
9. kordab oma muret teadete pärast, et naabruspoliitika ja laienemise volinik Olivér Várhelyi püüab sihilikult mööda hiilida demokraatia ja õigusriigi valdkonna reformide kesksest tähtsusest ELi läbirääkijariikides ja seda õhnestada; nõuab tungivalt, et komisjon algataks selles küsimuses sõltumatu uurimise ning annaks uurimise tulemustest aru parlamendile ja nõukogule;
10. nõuab lisaks komisjoni iga-aastasele laienemispaketile läbirääkijariikide reformide ja edusammude kontrollimiseks täiendavaid tugevaid järelevalvemehhanisme; rõhutab sellega seoses vajadust lisada korrapärase aruandluse hulka ka edusammude mittedaavutamise või tagasipööramise küsimus süstemaatilisel ja läbipaistval viisil; nõuab sellega seoses, et täpsustataks tingimusi, mille alusel hinnatakse mis tahes tõsist või pikaajalist seisakut või tagasiminekut, millel põhinevad läbirääkijariikide vastu võetavad piiravad meetmed; kordab sellega seoses üleskutset komisjonile ja nõukogule tühistada Kosovo vastu võetud piiravad meetmed;
11. kordab üleskutset komisjonile rakendada Euroopa Kontrollikoja eriaruandes nr 01/2022 esitatud soovitusi, et tagada õigusriigi toetamiseks Lääne-Balkani riikides antava ELi finantsabi tõhus mõju, eelkõige töötades välja selged suunised ja võrdlusalused ühinemiseelse abi instrumendi (IPA III) toetuste ümbersuunamise ja tingimuslikkuse sätete kohaldamiseks; kordab sellega seoses üleskutset komisjonile piirata IPA III raames piirihaldusele kulutatavaid vahendeid, kuna see kahjustab põhikomponenti; nõuab IPA III raames eraldatavate vahendite suurendamist, et parandada rändajate ja pagulaste vastuvõtu tingimusi ning juurdepääsu varjupaigamenetlustele Lääne-Balkani riikides;
12. väljendab heameelt Lääne-Balkani riikide uue majanduskasvu kava üle, millest komisjon teatas 2023. aasta laienemispaketi tutvustamisel; kutsub komisjoni üles

kohaldama ranget tingimuslikkust ja eraldama rahalisi vahendeid ainult riikidele, mis saavutavad tõelisi tulemusi ja viivad ellu reforme põhialuste valdkonnas; kutsub sellega seoses komisjoni üles andma rahalist toetust üksnes läbirääkijariikidele, kes töötavad tõeliselt heenaaberlike suhete ja püsiva leppimise nimel ning on täielikult kooskõlas ELi strateegiliste eesmärkide, väärtuste ja huvidega, sealhulgas ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga;

13. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle võtta vastu määrus Ukraina rahastamisvahendi loomise kohta², mis toetab ka ühinemisega seotud reforme; kordab oma 2023. aasta oktoobris vastu võetud seisukohta rahastu kohta; on mures edusammude puudumise pärast seadusandlikus menetluses ja nõuab tungival, et nõukogu võtaks kiiresti vastu üldise lähenemisviisi määruse kohta ja mitmeaastase finantsraamistiku üldise läbivaatamise kohta, et institutsioonidevahelised läbirääkimised saaksid alata viivitamata;
14. kutsub nõukogu, komisjoni ja Euroopa välissteenistust üles tugevdama strateegilist kommunikatsiooni laienemise eeliste kohta nii läbirääkijariikides kui ka liikmesriikides, pöörates erilist tähelepanu desinformatsiooni vastu võitlemisele ja välissekkumise vastase võitluse tugevdamisele;
15. rõhutab vajadust suurendada kodanike osalust ja kodanikuühiskonna kaasamist laienemisprotsessi; nõuab sellega seoses, et EL eraldaks täiendavaid vahendeid kodanikuühiskonna osalejatele, kes on pühendunud ELi väärtustele ja põhimõtetele, demokraatiale, rahulomele ja inimestevahelistele kontaktidele; rõhutab vajadust süvalaiendada nendes valdkondades soolist võrdõiguslikkust, inimõigusi (eelkõige väljendusvabadust), vähemuste (nt roma kogukond, LGBTIQ+kogukond ja puuetega inimesed) kaitset ja inimõiguste kaitsjate kaitset ning rakendada täielikult mittediskrimineerimise põhimõtet kogu ühinemisprotsessi vältel; rõhutab, kui oluline on suurendada inimestevahelisi kontakte ELi liikmesriikide ja laienemisprotsessis osalevate riikide vahel;
16. nõuab, et laienemisprotsessis osalevaid riike, kes on teinud ELiga seotud reformide elluviimisel märkimisväärseid edusamme, tunnustataks sellega, et nad kaasatakse laiemalt ja järkjärguliselt erinevatesse ELi poliitikavaldkondadesse ja algatustesse ning ühtsele turule, et nad saaksid kasutada nelja vabadust; rõhutab sellega seoses, et hüved ja algatused, nagu Euroopa poliitiline ühendus, ei ole laienemise alternatiivid ega asendajad, kuna see purustaks ELi liikmesriikideks saada soovivate riikide õiguspärased püüdlused;
17. palub järgmisel volinike kolleegiumil nimetada eraldi laienemisvolinik ja taastada laienemise peadirektooraat;
18. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindajale, Euroopa välissteenistusele, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning kõigi laienemisprotsessis osalevate riikide

---

² 20. juuni 2023. aasta ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Ukraina rahastu (COM(2023)0338).

valitsustele ja parlamentidele.